

Pyhäjärven kaupunki
Ollintie 26
86800 PYHÄSALMI

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

**Asia: Pyhäjärven kaupungin valitus Ylivieskan kaupunginhallituksen päätöksestä
23.6.2021 § 5**

Pyhäjärven kaupunki vaatii Pohjois-Suomen hallinto-oikeutta kumoamaan Ylivieskan kaupunginhallituksen päätöksen 23.6.2021 § 5, jolla Ylivieskan kaupunginhallitus on hylännyt Pyhäjärven kaupungin oikaisuvaatimuksen Jokilaaksojen pelastuslaitoksen johtokunnan päätöksestä 30.4.2021 § 7.

Lisäksi Pyhäjärven kaupunki vaatii, että Jokilaaksojen pelastuslaitoksen johtokunnan päätökselle 30.4.2021 § 7 määrätään täytäntöönpanokielto.

1. Jokilaaksojen pelastuslaitoksen johtokunnan päätös 30.4.2021 § 7 on Jokilaaksojen pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen vastainen:
 - a. Päätoimisten palomiesten keski-ikä on Suomessa noin 45 vuotta ja jatkuvasti kasvussa. Pohjois-Pohjanmaalla eläköityy 2021-2025 jo pelkästään n. 15 % päätoimisesta pelastushenkilöstöstä. Sama trendi on naapurimaakunnissa. Vuoteen 2030 mennessä eläköityviä on jo yli 30 %. Lähde: KEVA.

Pelkästään 30.4.2021 § 8 päätöksellä johtokunta päätti perustaa 27 uutta virkaa pelastuslaitoksen alueelle. Teoreettiseen malli-B:hen siirryttäessä rekrytointia on tehtävä usean kymmenen viran verran lisää. Samanlaisia massarekrytointeja on meneillään usealla aluepelastuslaitoksella. Kun ottaa huomioon alalle vuodessa koulutettavien määrä, vuosittain lisääntyvät eläköitymiset ja erityisesti monilla alueilla suoritettavat massarekrytoinnit, päätös ei perustu realistiselle henkilöstöressurssien allokoinnille ja estää palvelutasopäätöksen tavoitteisiin pääsemisen.

Vastineessa Pyhäjärven kaupungin oikaisuvaatimukseen asiassa tuotiin esille, että asia on jo huomioitu Sisäministeriössä ja pelastusopistossa sekä että Jokilaaksojen pelastuslaitos on käynnistänyt esiselvityksen (sic) asiassa. Tuodut perustelut eivät ole uskottavia akuuttiin osaajapulaan, joka käynnistyy päätöksen 30.4.2021 § 7 täytäntöönpanon myötä.

- b. Tehty päätös tekee asetetun palvelutasopäätöksen tavoitteen epärealistiseksi saavuttaa, sillä esille tuodun virkahenkilöstön epärealistisen rekrytointisuunnitelman lisäksi johtokunnan päätös kiireellisen pelastustoiminnan varallaolon lopettamisesta tulee vähentämään sopimuspalokuntalaisten osallistumista kiireellisiin pelastustehtäviin. Pelastuslaitos toteaa tämän itsekin palvelutasopäätöksessä:

”Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan 90 prosentissa tehtävistä täyttymistä on syytä muuttaa, koska toimintavalmiusaika tulee varallaolojärjestelmään kohdistuvien riskien vuoksi ehkä heikkenemään varsinkin virka-ajan ulkopuolisena aikana”. (Jokilaaksojen alueen pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2021-2024, s 50).

Toimintavalmiudesta päätetään palvelutasopäätöksellä, ei erillisillä toimielinpäätöksillä. Jokilaaksojen pelastuslaitoksen päätös 30.4.2021 § 7 on voimassa olevan palvelutasopäätöksen vastainen.

Vastineessa Pyhäjärven kaupungin oikaisuvaatimukseen asiassa tuotiin esille, että *”osana uudistusta on valmistelussa koko henkilöstöä koskeva korotettujen hälytysrahojen järjestelmä, jonka tavoitteena on aktivoida henkilöstöä osallistumaan harjoituksiin ja hälytystehtäviin”*. Pyhäjärven kaupunki esittää hallinto-oikeudelle, että tämä valmistelumalli, jossa kesäkuussa 2021 todetaan olevan valmistelussa väitetyksi asiaan positiivisesti vaikuttavia toimenpiteitä, tekee päätöksen 30.4.2021 § 7 perustuvan täysin puutteelliseen tilannekuvaan ja riskienhallintaan. Asia on tuotava päätöksentekoon, kun korotettujen hälytysrahojen järjestelmä on valmisteltu ja on mahdollista arvioida kokonaisuuden vaikutusta alueen pelastusturvallisuuteen ja sen mahdollisiin muutoksiin.

- c. Pyhäjärven kaupungilla on pelastuslain mukainen lakisääteinen vastuu pelastustoimesta ja vastuu omien kuntalaisten turvallisuudesta. Mikäli pelastuslaitos voi tehdä vastoin palvelutasopäätöstä alueen turvallisuustilanteeseen ja pelastustoimen valmiuteen kohdistuvia toimia ilman riittävää valmistelua, on asiassa selkeä ristiriita lainsäätäjän tarkoitukseen pelastustoimen järjestämisen osalta. Päätetty muutos voi olla joidenkin alueen kuntien alueiden osalta potentiaalisesti jopa neutraali tai positiivinen, muttei varsinkaan alueen reuna-alueiden.

Kyseessä on pelastuslaitoksen palvelutasoon vaikuttava päätös, joka olisi pitänyt toteuttaa palvelutasopäätöksen päivityksen kautta. Näin asia olisi valmisteltu myös riittävällä tavalla. Asiassa on näin ollen toimittu vastoin pelastuslain § 28 ja § 29 velvoitteita. Toimintavalmiusjärjestelyiden muutosta käsittelevä asia palautettiin pelastuslaitoksen johtokunnassa jatkovalmisteluun 5.3.2021 § 5. Kunnille tehtiin kuulemispyynnöt muutoksen ns. ensimmäisellä kierroksella, muttei mittavan jatkovalmistelun jälkeen, jolloin esitys oli käytännöllisesti katsoen uusi ja erilainen. Näin ollen pelastuslaitoksen johtokunta päätti muutoksista kuntia kuulematta.

2. Jokilaaksojen pelastuslaitoksen johtokunnan päätös 30.4.2021 § 7 aiheuttaa rahoittajakunnille riskin vahingonkorvausvastuusta sopimuspalokuntia kohtaan:
- a. Jokilaaksojen pelastuslaitos on tehnyt sopimuspalokuntien kanssa palokuntasopimuksia, joita se ei voi yksipuolisesti muuttaa. Mikäli Jokilaaksojen pelastuslaitos rikkoo ko. sopimuksia ja rikkomuksista koituu korvattavia vahinkoja, joutuvat rahoittajakunnat todennäköisesti kantamaan yhteisvastuullisesti korvausten suorittamisen rahoitusosuuksien kautta. Jokilaaksojen pelastuslaitoksen lausunto siitä, että

sopimuspalokuntien kanssa neuvotellaan juuri nyt, todentaa juuri sen, että asiassa olisi sopimusoikeudellisesti pitänyt edetä neuvotellen ensin sopimuspalokuntien kanssa sopimusmuutokset valmiiksi. Jokilaaksojen pelastuslaitoksen valitsema menettelytapa muodostaa rahoittajakunnille vahingonkorvausriskin, jota Pyhäjärven kaupunki ei halua kantaa.

3. Täytäntöönpanokieltovaatimuksen perusteeksi Pyhäjärven kaupunki ilmoittaa, että jokilaaksojen pelastuslaitoksen johtokunnan päätöksen 30.4.2021 § 7 täytäntöönpano vaarantaisi Pyhäjärven alueen pelastusturvallisuutta tavalla, joka ei ole siedettävä. Täytäntöönpano myös tekisi käytännössä lähes mahdottomaksi palata päätöstä edeltävään toimintamalliin ilman suuria kustannuksia ja aikahukkaa.

Pyhäjärven kaupunginhallitus

Asko Kauranen
kaupunginhallituksen
puheenjohtaja

Henrik Kiviniemi
kaupunginjohtaja

Liitteet:

- Jokilaaksojen pelastuslaitoksen johtokunnan päätös 30.4.2021 § 7
- Ylivieskan kaupunginhallituksen päätös 23.6.2021 § 5